

## DECIZIE

23 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ  
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul  
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva  
Ion Druță  
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Carauș Efim,  
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Carauș Efim și Cebotari Iulia împotriva Consiliului raional Criuleni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice,  
împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015, prin care a fost respinsă cererea lui Carauș Efim cu privire la repunerea apelului în termen și restituită cererii de apel ca fiind depusă peste termenul legal,

constată:

La 17 ianuarie 2008 Carauș Efim a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Criuleni cu privire la repararea prejudiciului cauzat în urma represiunilor politice.

În motivarea acțiunii a indicat că în anul 1949, mama sa împreună cu copiii Carauș (Cebotari) Iulia și dînsul au fost deportați în regiunea Altai, iar averea care îi aparținea mamei cu drept de proprietate a fost confiscată nelegitim de către regimul totalitar.

Susține că au fost la evidență în regiunea nominalizată din 06 iulie 1949 pînă la 04 februarie 1958. După revenire au locuit la o rudă din satul Mașcăuți raionul Criuleni pînă în 1976, cînd mama a decedat.

Menționează că în anul 1990 sora sa, Carauș (Cebotari) Iulia, s-a adresat Comitetului Executiv Criuleni cu o cerere privind restituirea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice. Conform actului comitetului Executiv și a deciziei primarului satului Mașcăuți, surorii sale urma a fi restituită suma de 5500 ruble, însă suma respectivă nu i-a fost restituită.

La 25 mai 2007 s-a adresat Comisiei Speciale a Consiliului raional Criuleni pentru a primi despăgubirile pentru averea confiscată nelegitim, însă la începutul lunii ianuarie a primit refuzul în vederea restituirii valorii bunurilor confiscate, din motiv că în arhivă există acte care confirmă că averea pretinsă a fost deja despăgubită.

Invocă dezacordul cu hotărîrea Comisiei speciale, deoarece Actul Comitetului Executiv și decizia primarului satului Mașcăuți prin care s-a dispus restituirea sume de 5500 ruble în contul averii confiscate, de facto, nu au fost executate.

Solicită reclamantul anularea hotărîrii Comisiei Speciale a Consiliului raional Criuleni din 08 noiembrie 2007 privind refuzul restituirii valorii bunurilor confiscate ilegal de la mama sa decedată Carauș Maria, care a locuit în satul Mașcăuți, raionul Criuleni și a fost deportată în Regiunea Altai și încasarea de la Consiliul raional Criuleni în beneficiul său a sumei de 200 000 lei, ce constituie valoarea bunurilor confiscate.

Ulterior, Carauș Efim și împreună cu Carauș (Cebotari) Iulia au depus o cerere de chemare în judecată suplimentară împotriva Consiliului raional Criuleni, prin care au solicitat anularea hotărîrii Comisiei Speciale a Consiliului raional Criuleni din 08 noiembrie 2007 privind refuzul restituirii valorii bunurilor confiscate ilegal de la mama sa decedată Carauș Maria, care a locuit în satul Mașcăuți, raionul Criuleni și a fost deportată în Regiunea Altai și încasarea de la Consiliul raional Criuleni în beneficiul lor a sumei de 600 000 lei, ce constituie valoarea bunurilor confiscate de la mama lor Carauș Maria în perioada represiunilor politice.

Prin hotărîrea Judecătoriei Criuleni din 06 mai 2008 acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 septembrie 2008, a fost admis apelul declarat de Carauș Efim, casată hotărîrea Judecătoriei Criuleni din 06 mai 2008 și emisă o nouă hotărîre, prin care acțiunea a fost admisă, fiind încasat de la Consiliul raional Criuleni în beneficiul lui Carauș Efim suma de 249140 lei, cu titlu de compensație bănească pentru bunurile confiscate în urma represiunilor politice.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2008, a fost corectată eroarea evidentă de calcul din decizia instanței de apel prin indicarea sumei de 294140 lei în loc de 149140 lei.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 06 mai 2009, a fost admis recursul declarat de către Consiliul raional Criuleni, casată integral decizia instanței de apel și holtărîrea primei instanțe și restituită pricina la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Criuleni din 26 martie 2010 acțiunea a fost admisă și încasat de la Consiliul raional Criuleni în beneficiul lui Carauș Efim și Cebotari Iulia în cote-părți egale valoarea bunurilor confiscate în urma represiunilor politice, care au aparținut mamei acestora Cara uș Maria, decedată la 22 octombrie 1976 în sumă de 122 418 lei.

La 22 septembrie 2015, Carauș Efim a depus cerere de apel împotriva hotărîrii primei instanțe, prin care a solicitat repunerea în termen a apelului și admiterii acestuia, casarea hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri cu privire la admiterea acțiunii integral, ținînd cont la pronunțarea acesteia de suma compensației primite deja, precum și devalorizarea leului în raport cu anul 2010.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015, a fost respinsă cererea lui Carauș Efim cu privire la repunerea în termen a apelului și restituită ultimului cererea de apel ca fiind depusă peste termenul legal.

La 21 ianuarie 2016, Carauș Efim a declarat recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii instanței de apel,

rezolvând problema în fond, emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii în sensul formulat.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu încheierea primei instanțe, considerând-o neîntemeiată, deoarece cauza a fost examinată superficial cu încălcarea normelor de etică profesională.

Apreciază drept neîntemeiată soluția instanței de apel, prin care i-a fost respinsă cererea de repunere a apelului în terme, or, instanța de apel nu a luat în considerație că pe întreaga perioadă de întârziere depunerii cererii de ape s-a aflat la tratament staționar în diferite instituții medicinale, suferind și intervenție în domeniul oncologic.

La fel, invocă că instanța de apel a omis și acel fapt că dînsul este invalid de gradul I și este în imposibilitate de a se deplasa de unul singur, iar pentru angajarea unei persoane de ajutor nu are surse financiare.

Remarcă că în speța dată nu s-a luat în considerație nici faptul că apelantul este la evidența Institutului oncologic din Moldova, la Centrul de Cardiologie din Moldova, precum și la Centrul diagnostic din Regiunea Odessa, iar în anul 2015 a suportat o intervenție chirurgicală a ficatului, urmînd ulterior tratamentul în Spitalul nr. 3 „Sfânta Treime” din mun. Chișinău.

Afirmă că toți patru ani, la care face referire instanța de apel, s-a aflat la tratament îndelungat atît staționar cît și ambulatoriu, fapt care a fost confirmat prin probe prezentate în acest.

Relatează că dreptul său de acces la justiție a fost încălcat prin neexaminarea obiectivă a cererii privind repunerea în termen a apelului și restituirea acestuia ce constituie o violare a normelor din Constituția RM, Declarația universală a drepturilor omului și art. 6 §1 al CEDO.

În conformitate cu art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Materialele cauzei atestă că încheierea instanței de apel din 15 decembrie 2015, a fost recepționată de către recurentul Carauș Efim la data de 15 ianuarie 2016, fapt ce se confirmă prin semnătura acestuia aplicată pe verso-ul încheierii contestate (f.d. 196), alte probe care ar demonstra contrariu la actele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 21 ianuarie 2016 în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile invocate în recurs Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

La caz se constată că prin încheierea din 15 decembrie 2015, Curtea de Apel Chișinău a dispus respingerea cererii lui Carauș Efim cu privire la repunerea în

termen a cererii de apel, restituindu-i cererea de apel cu toate documentele anexate, întemeindu-și concluziile pe dispozițiile art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, care statuează că instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Instanța de recurs reține că concluziile instanței de apel cu privire la depunerea apelului de către Carauș Efim în afara termenului legal și refuzul repunerii în termen a apelului sunt justificate.

Astfel, din materialele dosarului rezultă că prin hotărârea Judecătoriei Criuleni din 26 martie 2010, a fost admisă acțiunea înaintată de Carauș Efim și Cebotari Iulia și încasat de la Consiliul raional Criuleni în beneficiul lui Carauș Efim și Cebotari Iulia în cote-părți egale valoarea bunurilor confiscate în urma represiunilor politice, care au aparținut mamei acestora Cara uș Maria, decedată la 22 octombrie 1976, în sumă de 122 418 lei.

Tot materialul probator și anume procesul-verbal al ședinței de judecată a primei instanțe din 26 martie 2010 (f. d. 161) atestă că dispozitivul hotărârii primei instanțe cu explicarea dreptului și termenului de atac, a fost emis și pronunțat în prezența recurentului Carauș Efima.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că la 21 mai 2010, Carauș Efim a recepționat, contra semnătură, copia hotărârii motivate a primei instanțe din 26 martie 2010, precum și titlu executoriu emis în temeiul acestei hotărâri, fapt confirmat prin semnătura acestuia aplicat la rubrica borderoul dosarului.

De altfel, este cert și faptul că hotărârea Judecătoriei Criuleni din 26 martie 2010 a fost executată integral încă la data de 27 decembrie 2010, fapt ce se confirmă prin încheierea privind încetarea procedurii de executare din 21 aprilie 2011 (f.d. 168).

Cu toate acestea, cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe din 26 martie 2010 a fost depusă de către Carauș Efim doar la data de 22 septembrie 2015, respectiv cu încălcarea termenului prevăzut art. 362 alin. (1) CPC, (în vigoare la data pronunțării hotărârii), care indică că termenul de declarare a apelului este de 20 zile de la data comunicării hotărârii motivate, dacă legea organică nu dispune altfel.

Drept urmare, este lipsit de suport legal argumentul recurentului cu privire la faptul că din motive de sănătate era în imposibilitate să depună cererea de apel în interiorul termenului legal, deoarece art. 362 alin. (1) CPC (în vigoare la data pronunțării hotărârii), expres stabilește termenul în care participanții la proces trebuie să îndeplinească actul de procedură prevăzut de această normă, mai mult că, după cum s-a constatat în cauză recurentul a participat la pronunțarea dispozitivului hotărârii în prima instanță, iar la 21 mai 2010 a recepționat personal, contra semnătură hotărârea motivată a primei instanțe din 26 martie 2010.

În aceste condiții, fiind evident că Carauș Efim avînd la cunoștință despre examinarea prezentului litigiu, precum și existența hotărârii contestate, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007), de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini actele procedurale în termenii prevăzuți de lege, fapt, însă, ignorat de acesta, ce a generat omiterea neîntemeiată a termenului prescris la depunere a apelului.

Pe cale de consecință, instanța de recurs consideră ca întemeiată și soluția instanței de apel cu privire la respingerea cererii de repunere în termenul de declarare a apelului, or, Carauș Efim nu a făcut, prin probe întemeiate, dovada imposibilității îndeplinirii actului procedural în interiorul termenului prevăzut de lege.

Pe când, în conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) CPC, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

În această ordine de idei sunt lipsite de sens afirmațiile recurentului precum că, omiterea termenului de declarare a apelului a fost determinată de motive întemeiate, și anume, supunerea unui tratament îndelungat pentru combaterea diverselor boli, inclusiv oncologice, care necesitaseră intervenții chirurgicale, deoarece înscrisurile prezentate în acest sens, așa cum a reținut și instanța de apel, nu confirmă imposibilitatea acestuia de a depune cererea de apel pe parcursul a 5 ani.

Respectiv, prin înaintarea apelului la data de 22 septembrie 2015, recurentul și-a exercitat dreptul său cu încălcarea termenului legal, care de natură atrage decăderea dreptului de a exercita calea de atac a apelului și să justifice în speță, admiterea excepției tardivității apelului și în consecință, atrage restituirea acestuia ca fiind depus cu omiterea termenului de prescripție.

În acest context al analizei, instanța de recurs consideră că la caz soluția instanței de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, avînd în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămînerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărîrii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod principiul securității raporturilor juridice.

În hotărîrea CEDO pronunțată în cauza Ponomaryov vs Ucraina (03 aprilie 2008), Curtea Europeană a notat că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrînge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De altfel, reglementări similare au fost statuate de către înalta Curte și în cauzele Ceachir vs Moldova, Popov vs Moldova și Melnic vs Moldova, în care s-a menționat că, prin neaducerea vre-unui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către părți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat dreptul la un proces echitabil.

Alte argumente invocate în recurs, de asemenea nu pot fi reținute deoarece nu indică la ilegalitatea încheierii recurate, mai mult că se referă la fondul cauzei, care nu a fost examinat de către instanța de apel.

Față de cele ce preced și avînd în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar criticele invocate de către recurentă sunt nejustificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se respinge recursul declarat de către Carauș Efim.

Se menține încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Carauș Efim și Cebotari Iulia împotriva Consiliului raional Criuleni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas